

P É C S I

2021. JUL I/4.

Profit

HÍREK

- 3 **KITEKINTŐ** az elmúlt hónap történéseiről és aktualitásairól a világgazdaságban

CIKKEK

- 6 **ITT A NYÁR, JÖJJÖN A BALATON?**
Baranyai Marcell szerkesztő - joghallgató
- 7 **LUXUS TENGERJÁRÓK VELENCE FÓTERÉN?**
dr. Bujtár Zsolt PhD - egyetemi adjunktus
- 10 **IDEGENFORGALMI ADÓ**
Hosszú Lara - joghallgató
- 12 **HOROGRA AKADVA?**
dr. Ferencz Barnabás PhD - tanársegéd

ESSZÉ

- 17 **NYÁR, UTAZÁS... JOGÁSZKODÁS**
dr. Bércesi Zoltán - címzetes egyetemi docens
Fodermayer Eszter - joghallgató

IMPRESSZUM

100 éve került át a pozsonyi egyetem Pécsre

1921. június 25-én hirdették ki az 1921. évi XXV. törvénycikket, amely a kolozsvári, illetve a pozsonyi tudományegyetemek ideiglenes áthelyezéséről rendelkezett. A pozsonyi székhelyű Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetemet 1912-ben alapították, és Ferenc József engedélyével nevezték el Erzsébet királynéről. Az eredeti tervek szerint négy kart kívántak elindítani, a cseh megszállás miatt azonban ebből csak három valósult meg. 1919 őszén a pozsonyi egyetem minden tulajdonát kisajátította a csehszlovák állam. A fentebbi törvény rendezte a pozsonyi és kolozsvári egyetemek ügyét, mégpedig olyan módon, hogy a pozsonyi intézmény Pécsre, a kolozsvári pedig Szegedre került. Az Erzsébet Tudományegyetem Pécssett 1923. október 15-én kezdte meg működését, ma pedig Pécsi Tudományegyetem néven lehetünk polgárai.

(Forrás: Országgyűlési Könyvtár)

Elhunyt John McAfee

John McAfee, a vírusírtójáról híressé vált programozó és üzletember, június 23-án egy spanyol börtönben vesztette életét, miután a spanyol hatóságok döntöttek kiadatásáról az Amerikai Egyesült Államoknak, jelentette a Reuters. Az USA-ban minden valószínűség szerint élete végig tartó börtönbüntetéssel nézett volna szembe. McAfee programozóként a sokáig nevét viselő vírusírtó megalkotásával vált híressé, majd üzletemberként számos céget alapított kisebb-nagyobb sikerrel. Kétszer elindult az amerikai elnöki székért is, az utóbbi években pedig azzal került a híroldalak címlapjára, hogy luxusjachtja fedélzetén menekült az amerikai hatóságok elől. Ők többek között adóelkerüléssel és kriptoprojekt csalások miatt is körözték. 2014-ben a DEF CON konferencián arra bízta az amerikaiakat, hogy ne használják okostelefonjaikat, mert az alkalmazások kémkednek a felhasználók után. McAfee többször is kijelentette korábban, hogy sosem követne el öngyilkosságot, ha valaha is erre kerülne sor, akkor megölték.

(Forrás: bitcoinbazar.hu)

Koncesszióba adnák a magyar gyorsforgalmi úthálózatot

A hazai gyorsforgalmi úthálózat fejlesztésére, felújítására, üzemeltetésére és fenntartására tett közzé koncessziós hirdetményt a Nemzeti Koncessziós Iroda. Az európai közbeszerzési értesítőben megjelent felhívás szerint a koncessziós szerződés a gyorsforgalmi úthálózatra vonatkozó tervezési, felújítási, építési, üzemeltetési és karbantartási feladatokat, illetve ezeknek a tevékenységeknek a finanszírozását is magába foglalja. 1662 kilométer alaphálózatról, valamint 381 km kiegészítő hálózatról van szó. Ennek a kezeléséért rendelkezésre állási díj és szolgáltatási díj is járna az üzemeltetésbe adás időpontjától a koncessziós időszak lejártáig. A koncesszió időtartama 420 hónap, vagyis 35 év.

(Forrás: vg.hu)

1 ezer milliárd \$

Miután visszadobták az antitörzst keresetet a Facebook ellen, a győzelmi hír hallatán szárnyalásba kezdett a cég a tőzsdén, így elérte a történelmi 1 ezer milliárd dolláros (angolul 1 trillion) piaci kapitalizációt. Immáron olyan cégek közé sorolhatjuk, mint az Alphabet, Apple, Amazon vagy Microsoft. (Forrás: fastcompany.com)

Angyalok nélkül a jövőben

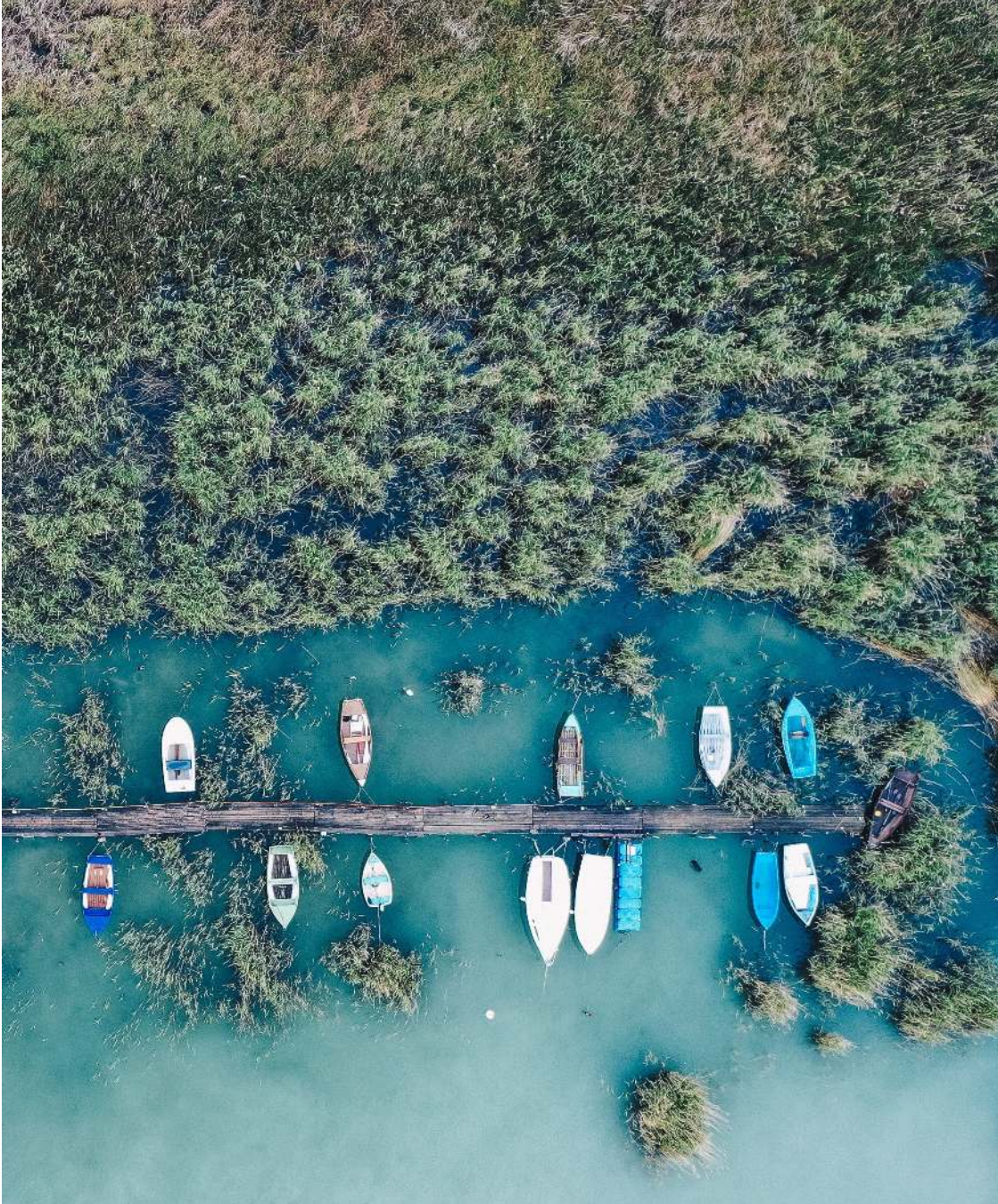
A Victoria's Secret nem tart igényt a továbbiakban az angyalokként becézett fehérneműmodelljeire, ugyanis a cég véleménye szerint "kulturálisan nem relevánsak" már. A divatcég arcai és hangjai a jövőben aktivisták és vállalkozók lesznek. (Forrás: businessinsider.com)

Nyár van

Tombol a nyár és a Kormány statisztikái alapján a koronavírus pandémia is elcsendesedett. A korlátozásokat fokozatosan feloldották és megnyílt a társasági élet újra, a teraszokon és szabadtéri helyeken mindenki, fedett helyeken egyelőre még védettségi igazolvánnyal lehet tartózkodni és fogyasztani. Hamarosan talán anélkül is.

Szerkesztőségünk nevében kívánunk Mindenkinek kellemes nyarat és további jó egészséget, kitartást!

CIKKEK

Itt a nyár, jöjjön a Balaton?

Júliust írunk és a vizsgaidőszakot is magunk mögött tudhatjuk. Mindenki pihenésre, talán egy kis nyugalomra is vágyik ebben a fejvesztett világban. Sokan tervezik, hogy nyaralni indulnak, noha a pandémia megrítkította a pénztárcákat, nem az Adriára, csak a Balatonra. Megint sokan oda sem, hiszen felérték a tartalékaik és ha van munkájuk, akkor mint La Fontaine meséjében, hangya módra gyűjtögetnek a télre. Megváltozott az életünk, megváltozott a gondolkodás módunk is. Azonban, ha mégis leruccanánk a Balcsira pár napra vagy csak egy kirándulás erejéig is, mire számítsunk? Mire ne?

A gyönyörű tájon és a kellemes vízen kívül sok jóra ne. Legalábbis az árak terén. Mindennapi életünkben is érezzük a kínzó infláció mértékét, amely csak nem akar szűnni, sőt, kicsit olyan, mintha egy robogó gőzmozdonyon utaznánk, amit egyre csak fűtenek. Ki tudja hol áll meg? A fogyasztók nem és a turizmusból élők sem. 2021 májusában rekord 5,1%-kal nőttek az árak a tavalyi év azonos időszakához képest, ami egy-egy árura kivetítve még rosszabb. Ha fagyizni szeretnénk menni a családdal vagy párunkkal a Balatonon, akkor 400 forinttól 560 forintig bezárólag találkozhatunk egy gombóc árával. Ez tavaly 300-400 forintos, 2019-ben 250-300 forintos árszinten mozgott. Egy négyfős család, ha mindenki csak két gombócot eszik sima tölcsérben roletti nélkül is elkölt 3.200-4.480 forintot fagyizáskor. Elképesztő...

Augusztus 1-jével megszűnik az elvitelre vagy házhozszállításra kért ételek kedvezményes ÁFA-ja (5% helyett újra 27%), továbbá az agráriumban és a logisztikai, szállítmányozási szektorban megfigyelhető költségnövekedések miatt a zöldségek és gyümölcsök ára is átlag 20-25%-kal növekszik, így egy étterembe vagy lángosozóba betérni sem olcsó mulatság. Az egyszer használatos műanyagok is betiltásra kerültek (szívószál, műanyag kés-villa), ami az ételek esetén további 10-20%-os drágulást hoz.

Hogyan tovább? Akinek van pénze költse, akinek nincs, az ne szégyellje és ne érezze rosszul magát, élvezze, amit a természet mindenkinek egyaránt nyújt és tartson ki! **PP**

Baranyai Marcell
szerkesztő - joghallgató
2 perc olvasási idő

Luxus tengerjárók Velence főterén?

Velencében is megjelentek 2021 nyarán a turisták. Az öröm azonban korántsem volt felhőtlen a velenceiek részéről. Vajon miért? A cikk a tengerjárók Velence központjába történő megjelenésének a visszasságai kapcsán azt vizsgálja, hogy sikerül-e az ellentétes érdekek összhangját megteremteni helyi és nemzeti szinten?

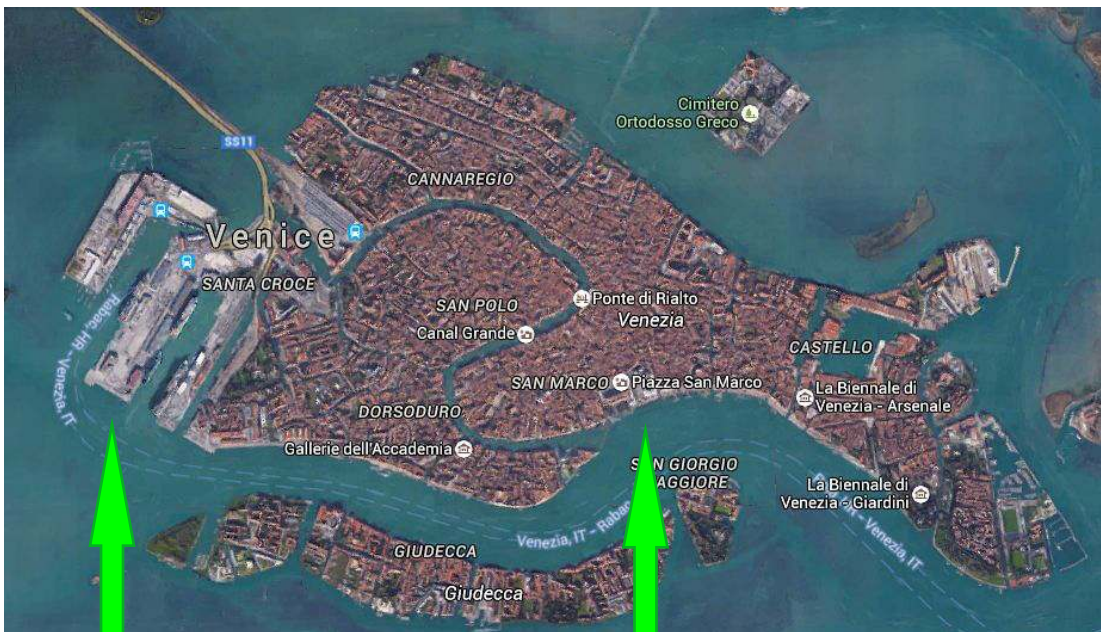
A velenceiek jelentős számú, évi 28 millió turistát fogadnak normál turistaszezonok esetében. Ez a normalitás azonban a pandémia három hulláma után még nem következett be. A 2010-es évek végén éppen a túlzott turizmus veszélyeire figyelmeztettek az iparág szakértői, amit a pandémia egy csapásra megoldott. Tisztább lett a környezet, nyugodtabb a helyiek élete, csökkent a zajterhelés. Azonban a turizmusból élők számára éppen a járvány vége volt a várva várt időpont, amikor visszatérhettek a kenyérkereső munkájukhoz. A túlzott turizmus (overtourism) azonban továbbra sem lehet cél, hiszen ebben az esetben a turisták száma, illetve a turizmus menedzselése már fenntarthatatlanná válik. Kérdés, hogy Velence elérkezhet-e ismét ehhez a ponthoz?

2021 márciusában a Mario Draghi olasz kormányfő vezette kabinet átmeneti tilalmat hirdetett az óceánjárók Velence központjába vezető útjaira. Az ipari kikötőkbe terelte volna a több ezer tonnás tengerjárókat, azokat, amelyek közül az első 2021 júniusában, az első nyári hétvégén megjelent Velence főtere, a Szent Márk tér előtt. A kormány tilalma azonban a fentiek alapján inkább politikai nyilatkozatnak tűnik. Az ekkor megjelenő MSC Opera óceánjáró ugyanaz a turistahajó, amely 2019 júniusában egy kisebb hajónak ütközött, amikor előző alkalommal Velencében járt. A mostani út során is jelentős számú utassal, egyszerre 650 fővel érkezett meg a turisták kedvelt célpontjába. Az óceánjárók kiszolgálása közvetlenül 1.700 főnek, közvetve 4.200 helyi lakosnak ad munkát a helyiek körében. Az évente ily módon érkező 1,8 millió utas 55 millió eurót költ a városban. Ezzel magyarázható, hogy a helyi önkormányzat vezetése támogatja az

dr. Bujtár Zsolt PhD
adjunktus
4 perc olvasási idő

óceánjárók megjelenését Velence központjában. Sőt, az óceánjárókat üzemeltető társaságok szövetsége, a Cruise Lines International Association Italy (CLIA) szerint maga Velence kérte a hajók megjelenését. Velencének ugyanis számos versenytársa van, köztük Ravenna, ahova már el is kezdte áttérni a hajóútjait az egyik legnagyobb óceánjárókat üzemeltető társaság, a Royal Caribbean.

Tengerjárók kikötője

Szent Márk tér

A környezetvédők szerint az óriáshajók okozta hullámverés erodálja a partvonalat, felkavarja a mélyvizet és csökkenti a szikes mocsár területét. A szikes mocsár azért fontos, mert leköti a széndioxidot és segíti az ökológiai egyensúly fenntartását. A hajók sebességének csökkentésével a hullámverés és az erózió csökkenthető, de ez nem oldja meg a többi problémát. A megoldás a távolabbi kereskedelmi kikötőben a turisták fogadása és belváros felé utaztatása kishajókkal, vagy újabb belvároshoz közeli kikötő építése. Mindkettő megoldás idő- és költségigényes. Az UNESCO is már 2014 óta aggodalommal figyeli a Velencei UNESCO Világörökség helyszínét. A megoldás ebben az esetben is egy kompromisszum lehetne. A kormány eltökéltségével a helyi és az iparági források megfelelő helyszínre történő csatornázását lehetne biztosítani. Addig pedig türelem szükséges a helyi turistaiparban dolgozók, a környezetvédők és az élővilág részéről egyaránt. Talán ez utóbbinak van a legkedvesebb türelme - már. **PP**

Luxus tengergyáró Velencében

Idegenforgalmi adó

Az elmúlt másfél évben hozzászokhattunk a pénzügyi változásokhoz, nem volt ez másképpen a turizmus esetében sem. Az idegenforgalmi adó szerkezetére is hatással volt a koronavírus járvány, mint ahogyan a vendéglátóipar minden szegmensére, bár főképpen a szálláshelyek érintettek e kérdésben.

Hosszú Lara
joghallgató
3 perc olvasási idő

A kormány 2020. április 22-től kezdődően egészen december 31-ig, majd a Magyar Közlöny 107/2021. évi számában megjelent kormányrendelet alapján 2021-től a veszélyhelyzet fennállásának ideje alatt mentességet adott a helyi törvények szerint az idegenforgalmi adó megfizetése alól, ennek értelmében viszont 2021. július 1-től újra kötelező lesz minden 18 évet betöltött személyeknek az eltöltött vendégéjszakák után idegenforgalmi adót fizetnie. Helyi adó lévén az önkormányzatok felé kell a befizetést teljesíteni, ám itt felhívnam a Kedves Olvasók figyelmét a rendelet érdekességére, miszerint a szállásadó által megállapított, de be nem szedett adót is be kell vallani a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felé, kivéve, ha annak összege nulla forint.

A korlátozások, utazási feltételek a kereskedelmi szálláshelyekre és vendéglátóegységekre vonatkozó védelmi, megelőző intézkedések a koronavírus járvány megállításával kapcsolatban nagyban befolyásolták a magyar lakosság utazási, nyaralási kedvét, ugyanis a KSH gyorsjelentése alapján a tavalyi, azonos időszakhoz képest idén a magyarok 66 %-kal kevesebb vendégéjszakát töltöttek el ezeken a helyeken, míg a külföldi turisták esetében még nagyobb kontrasztról beszélhetünk; az ő esetükben 74% az arány. Fontos azt is megemlíteni, hogy ezek az adatok már a „vírus sújtotta” időkből valók, tehát a 2019-es Covid előtti időkhöz képest még nagyobb kontrasztot láthatunk sajnos; ez évben a vendégéjszakák száma 89%-kal csökkent. Ez a szám horrorisztikus, figyelembe véve, hogy ezek alapján a bevételük nagy részétől elesett szálláshelyadók és vállalkozások majd a járvány elmúltával, vagy legalábbis a korlátozások enyhítésével megpróbálják kompenzálni a bevételkiesést az árak emelésével.

Az eddigi szabályozás kisebb könnyítést jelentett a turistáknak, hiszen némi költségoptimalizálást könyvelhettek el, azonban a mostani újraindulás szinte szükségszerűen áremelkedést fog magával hozni, nem beszélve az önkormányzatok bevételkieséséről, amely immár érinti a 2020-as és a 2021-es évi költségvetéseket is. Az idegenforgalmi adó mértéke a 2021-es pénzügyi évre vonatkozóan maximum 525,5 forint éjszakánként, amely változó lehet a régió adottságait, illetve a forgalmat figyelembe véve is.

Hogy mit hoz majd az idei szezon? Senki nem tudja megmondani, a találgatások is csak az áremelkedés mértékén zajlanak, ám reméljük, nem semmisül meg totálisan a szolgáltatóipar a járványügyi intézkedések következtében. **PP**

Horogra akadva?

tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok
egy nyaralás megszervezésével
összefüggésben

dr. Ferencz Barnabás PhD

tanársegéd

8 perc olvasási idő

A vírushelyzet enyhülése egyben arra is lehetőséget teremtett, hogy ismételten utazzunk akár belföldön, akár a nagyvilágban. Az utazási irodák és más közvetítők számos ajánlattal várják a kikapcsolódni, pihenni vágyókat. Ez azonban nem szabad, hogy könnyelműsége csábítson, ugyanis az ügyfelekért való versenyben előfordulhat, hogy a vállalkozások visszaélnek az utazni vágyók jóhiszeműségével, bizalmával. A fogyasztók érdekeit védő hatóságok ezért külön figyelmet fordítanak a fogyasztókkal szembeni kereskedelmi gyakorlatok visszaszorítása érdekében.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról általában

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok meghatározásához a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény rendelkezései nyújtanak kiindulópontot. A törvény alapvetően háromféle kereskedelmi gyakorlatot tilalmaz: a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot, a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatot és az agresszív kereskedelmi gyakorlatot. Tisztességtelennek olyan gyakorlatok minősülnek, amelyek sértik a szakmai gondosság követelményeit és alkalmasak fogyasztói magatartás torzítására. A legsúlyosabb eseteket a törvény külön meg is határozza a mellékletében. Ide tartoznak például, amikor a vállalkozás megtévesztő módon azt állítja, hogy adott termék, szolgáltatás csak rövid ideig áll rendelkezésre és ezzel a fogyasztót hirtelen döntésre kényszeríti, vagy ha a fogyasztókat jogszabályok alapján megillető jogai úgy kerülnek bemutatásra, mintha azok a vállalkozás által nyújtott többletjogosultságok lennének.

Megtévesztő gyakorlatok esetében a vállalkozás vagy valótlan tényeket állít, vagy valós tényt megtévesztő módon tüntet fel. Ez lehet akár egy tényleges állítás, de ide tartozik az elhallgatás és a homályos közlés is. Ilyen gyakorlatnak minősül többek között, ha az

árak kialakítására vonatkozó tájékoztatások átláthatatlanok az átlagos fogyasztó számára, vagy ha a vállalkozás egy termék, illetve szolgáltatás lényeges tulajdonságairól nem közli a megfelelő információkat. Fontos, hogy e gyakorlatok esetében vizsgálni kell, hogy milyen csatornákon keresztül történt a kommunikáció, hiszen nem várható el a tájékoztatás teljessége például egy rövid reklámblokkban, de egy prospektus vagy egy tájékoztató füzet esetében már igen.

Agresszív kereskedelmi gyakorlatról beszélünk akkor, ha a vállalkozás a fogyasztóra pszichésen vagy fizikailag nyomást gyakorol – legyen szó akár a fogyasztó megzavarásáról, vagy a vállalkozás hatalmi helyzetével való visszaélésről – és ezzel a fogyasztót olyan döntés meghozatalára kényszeríti, amit nyugodt körülmények között amúgy nem hozott volna meg. Nem lehet tehát a fogyasztót fenyegetni, akarata ellenére visszatartani a távozástól, de ugyanígy nem lehet például súlyos betegség gyanújával ráijeszteni, mint ahogyan az utóbbi időben sajnos egyre gyakrabban előfordul.

Összességében megállapítható, hogy e kereskedelmi gyakorlatok tilalmazására azért került sor, hogy a fogyasztókat ne lehessen olyan döntési helyzetekbe hozni, amelyekben szinte csak a saját jól felfogott érdekeivel ellentétesen tud dönteni. Ezek vagy a jóhiszeműség és tisztesség szabályainak megszegésével, vagy a fogyasztók megtévesztésével, megfélemlítésével valósulnak meg. Mivel az utazási szerződések esetében a fogyasztónak minősülő utas áll az utazási vállalkozással szemben, ezért e törvény rendelkezései alkalmazandók az e szolgáltatásokkal kapcsolatos kereskedelmi gyakorlatokra is.

Néhány tipikus tisztességtelen gyakorlat az utazásokkal összefüggésben

Gyakran előfordul, hogy az általános szerződési feltételbe bekerülnek olyan extra szolgáltatásnak tekinthető elemek, amelyekért cserébe további díjat kérnek az utazási szolgáltatók. Fontos kihangsúlyozni, hogy a fogyasztóktól további többletdíjak csakis kizárólag akkor követelhetők, ha azok megfizetésébe kifejezetten beleegyeztek. Az ilyen jellegű kikötések a fogyasztói szerződések szabályairól szóló 45/2014. (II. 26.) Korm. rendelet szerint semmisnek minősülnek, ezért a vállalkozás teljesítést nem követelhet. További következmény, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat folytatása miatt bírságra is számíthat az ilyen rendelkezéseket alkalmazó vállalkozás.

A másik tipikus eset a tájékoztatási kötelezettségek megszegése, amellyel az utasokat

hátrányos helyzetbe hozza. Ide tartozik többek között, ha például egy nem kötelező szolgáltatás igénybevételére kötelezi az utast a vállalkozás, mert azt kötelezőnek tünteti fel. Gyakran előforduló panasz, hogy az amúgy teljesen opcionális útlemondási biztosítást kötelezőnek állítja be a vállalkozás. Jogszabály azonban sehol nem írja elő, hogy ilyen biztosítást kötelezően meg kell kötnie az utasnak.

A fogyasztóvédelemért felelős Innovációs és Technológiai Minisztérium a 2019-es évben 107 utazási irodát ellenőrzött, amelyek közül 63 esetében tárt fel valamilyen jogszabálysértést a tájékoztatókkal összefüggésben. Az utazási csomagokra vonatkozó tájékoztatók közül az alábbi öt jogsértést tapasztalták a legtöbbször:

- az esetek 16%-ban nem volt feltüntetve a vagyoni biztosítékra vonatkozó adatok;
- az esetek 16%-ban nem volt egyértelmű a tájékoztatásból, hogy a vállalkozás utazásszervezőként vagy utazásközvetítőként tevékenykedik;
- az esetek 34%-ban hiányzott a kellő tájékoztatás a helyi kapcsolattartó személyéről, akihez az utazás során történt bármilyen baj esetén fordulhattak volna;
- az esetek 49%-ban hiányos volt a tájékoztatás az utasokat megillető jogokról, a panaszkezelés menetéről, és a vitarendezés lehetőségeiről;
- az esetek 53%-ban a tájékoztatás az utazási szolgáltatás valamelyik lényeges eleméről maradt el.

A Minisztérium megjegyezte jelentésében, hogy a tájékoztatók hiányosságainak jelentős része abból származott, hogy azokat nem frissítették a 2018-óta hatályos utazási szolgáltatásról szóló Kormányrendelet szabályaihoz.

Az agresszív kereskedelmi gyakorlatok tilalma ellenére a pszichikai nyomásgyakorlás eszközei is előfordulhatnak. Ha például az utazás vagy a szállás legfoglalása során olyan üzenetekkel találkozunk, amelyek azt mutatják, hogy éppen hányan nézik az adott szolgáltatást velünk egy időben, az már tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak számít. Erre mutatott rá a Gazdasági Versenyhivatal az egyik népszerű hazai szállásközvetítő vállalkozással szemben indult versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatában.

Mit tehetünk, ha úgy érezzük tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok áldozatává váltunk?

Fontos kihangsúlyozni, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmáról szóló törvény arra szolgál, hogy a vállalkozásokkal szemben fellépjenek a megfelelő felügyeleti szervek (általános esetekben a fogyasztóvédelemért felelős Innovációs és Technológiai Minisztérium, a Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi szolgáltatók esetében, valamint versenyjogi jogsértés esetén a Gazdasági Versenyhivatal), az egyéni érdeksérelmek orvoslására továbbra is a békéltetés valamint a bírósági út szolgál. Ennek ellenére panasz esetén mindenképpen forduljunk a megfelelő hatóságokhoz is, mert ezzel a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok visszaszoríthatóak.

Ne feledjük azonban, hogy mi magunk is sokat tehetünk azért, hogy ne váljunk tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok áldozatává. Az egyik legfontosabb, hogy megőrizzük hidegvérünket, és tudatosítsuk magunkban, hogy nem kell feltétlenül elfogadni mindent. Nagyon fontos még utánanézni több helyen az adott vállalkozásnak. A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal nyilvántartást vezet az utazási irodákról, vagyis akiket megtalálunk ott, azok teljesítik valamennyi működési feltételt. A Békéltető Testület honlapján is rákereshetünk az általunk kiszemelt vállalkozásra. Ugyanígy a Fogyasztóvédelmi Portálon és a Gazdasági Versenyhivatal honlapján is lehetőség van keresni egy adott vállalkozással szemben megindult ügyekre.

Végső összefoglalásként tehát elmondható, hogy a nyaralás megszervezése során számtalan módon próbálhatják befolyásolni a fogyasztót a szerződés megkötése érdekében. Fontos azonban tisztában lenni azzal, hogy ezek közül nem mindegyik eszköz tekinthető tisztességesnek. Az ezek ellen való fellépés tehát érdeke a fogyasztónak, valamint érdeke a versenytársaknak is, hiszen a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok nem csak a fogyasztókat károsíthatják meg, hanem alááshatják egy komplett szakma iránti bizalmat is. **PP**

TANULMÁNY

TANULMÁNY

dr. Bércesi Zoltán

címzetes egyetemi
docens

15 perces olvasási idő

Fodermayer Eszter

joghallgató

Nyár, utazás... jogászkodás

- nyári gondolatok az utazási szerződésről -

Az utazás, mint jogviszony

Az utazás az elmúlt évtizedek egyik legkedveltebb időtöltésévé, hobbijává, sőt, tömegek számára egyenesen életformává vált. Az utazásra, illetve az ezt feltételező idegenforgalomra és turizmusra vállalkozások épülnek, üzletágak alakulnak államok nemzeti jövedelmének meghatározó hányadát termelve. Nem véletlen, hogy az elmúlt hónapok járványügyi korlátozásokkal fémjelzett időszaka leginkább ezt az üzletágot, és az ehhez kapcsolódó tevékenységeket, vállalkozásokat érintette/érinti, sajátos dimenzióba helyezve ezen életviszonyok "megszokott" szereplőit és azok érdekvizonyait.

Az utazó számára kikapcsolódást, vagy akár munkavégzését segítő szolgáltatást, az utazási vállalkozás számára megélhetést jelentő életviszonyrendszer ugyanakkor épp tömegessége, fontossága és sokrétúsége okán jogi szabályozást is igényel. E jogviszonyrendszer egyik fontos eleme a magánjogi normaanyag, amelynek legfontosabb pillérei egyrészt a Ptk-ba¹ integrált típusszerződésként az utazási szerződésre vonatkozó, másrészt az utazási szolgáltatásokra irányuló szerződésekre kormányrendeleti szinten² meghatározott részletes szabályok.

A következőkben – a hatalmas és sokszínű joganyagból önkényesen kiemelve - az utazási szerződésekre vonatkozó legfontosabb típuszabályokat, valamint a tömeges szerződéskötéssel járó esetleges tisztességtelen szerződési gyakorlat néhány elemét villantjuk fel.

Típuslemek

Az utazási szerződést Ptk. a kötelmi jogról szóló VI. könyvében, önálló szerződéstípusként, a vállalkozási típusú szerződések körében szabályozza, a vállalkozási szerződés egyik altípusaként.³

A Ptk. 6:254. §-a szerint az utazási szerződés alapján a vállalkozó utazás és az út egyes állomásain való tartózkodás megszervezésére, továbbá kapcsolódó szolgáltatások nyújtására, a megrendelő a szolgáltatások átvételére és díj fizetésére köteles. A Ptk. az utazási szerződést nem kizárólag fogyasztói szerződésként szabályozza, hanem olyan szerződésként, ahol a vállalkozóval szemben a megrendelő áll (aki természetesen fogyasztó is lehet)⁴. A szerződés kötelezette a vállalkozó, aki tipikusan az utazásszervező vagy az utazásközvetítő. Utazásszervezőnek tekintendő, aki saját szervezésű vagy egyedi megrendelés szerint összeállított utazást belföldre, illetőleg belföldről külföldre, valamint külföldről belföldre utazási szerződés alapján közvetlenül vagy közvetítő útján értékesít. Utazásközvetítőnek minősül az, aki az utazó számára az utazásszervező megbízása alapján utazási szolgáltatást kínál, illetve utazásszervező képviseletében utazási szerződést köt.⁵ (Tehát, utazásközvetítő csak az a vállalkozó lehet, aki az utazási szerződést az utazásszervező képviseletében, annak nevében köti meg.)

A szerződés másik pólusán pedig az utazási vállalkozó szolgáltatásait igénybevevő megrendelő, azaz az utazó áll.⁶ Az utazó ugyanakkor a szerződés szerinti utazásban való részvétel jogát jogosult olyan harmadik személy részére engedményezni, aki megfelel a szerződésben meghatározott utazási feltételeknek.

A Ptk. fenti rendelkezéséből következően a vállalkozó alapvető kötelezettsége az utazás és az út egyes állomásain való tartózkodás megszervezése, továbbá kapcsolódó szolgáltatások teljesítése. A Ptk. a vállalkozó által nyújtott szolgáltatások, illetve azok tartalma tekintetében nem tartalmaz példálózó felsorolást. A szerződés megkötése kapcsán generálisan érvényesülő együttműködési kötelezettséget azonban a bírói gyakorlat akként konkretizálja, hogy az utazási szerződések kötésével üzletszerűen

foglalkozó irodákra fokozott tájékoztatási kötelezettséget telepít, amelynek keretében még a szálláshely kiválasztása előtt köteles a vele szerződő féllel minden olyan körülményt közölni, amely annak igénybevétele szempontjából jelentős.⁷

Az utazási szerződés alaki érvényességi feltételeként a kódex az utazási szerződés írásban történő megkötését kifejezetten nem írja elő, ugyanakkor az UtR. a vállalkozó kötelezettségévé teszi annak (vagy az arról szóló visszaigazolásnak) papíron vagy más tartós adathordozón az utas rendelkezésére bocsátását. A tartalmi elemek, különösen az utazási jogviszony kógens tartalmi követelményeinek részleteit a jogalkotó az UtR.-ben rögzíti.

A kötelező tartalmi elemek sorában találjuk egyebek mellett az utazásszervező, továbbá - ha az utazási szerződést utazásközvetítő útján kötik - az utazásközvetítő nevét, székhelyét, telefonszámát, az utazásszervezőnek, illetve - ha az utazási szerződést utazásközvetítő útján kötik - az utazásközvetítőnek a nyilvántartásba vételi számát, az utas nevét és lakcímét, valamint – elektronikus úton kötött utazási szerződés esetén – elektronikus levelezési címét, az utas által megrendelt szolgáltatást, a szolgáltatás igénybevételének idejét, helyét, a szolgáltatást nyújtó megjelölését, a térítési díj összegét, megfizetésének rendjét, módját stb.

Az utazó a szerződést bármikor felmondhatja. A szerződésben az utazó felmondása esetére bánatpénz is kiköthető (a gyakorlatban erre szinte mindig sor kerül), amelynek mértéke azonban a részvételi díj összegét nem haladhatja meg.

Az utazásszervező az utazási szolgáltatásra vonatkozó szerződés lényeges feltételét az utazás megkezdése előtt módosíthatja, ha azonban - akár rajta kívül álló okból - jelentős módosításra kényszerül (különösen, ha a díjemelés mértéke a nyolc százalékot meghaladja) köteles erről az utazót haladéktalanul tájékoztatni. Utóbbi esetben az utazó bánatpénz fizetése nélkül felmondhatja az utazási szolgáltatásra vonatkozó szerződést.

Ha az utazásszervező nem az utazó érdekkörében felmerült okból mondja fel a szerződést, ideértve azt az esetet is, ha az úti cél vagy az ahhoz vezető útvonal olyan területet érint, amely - az utazási szolgáltatásra vonatkozó szerződés megkötését követően - a külpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján az „utazásra nem javasolt” utazási célországokat és térségeket megjelölő felsorolásba felvételre kerül, az utazó az eredetivel azonos vagy magasabb értékű helyettesítő

szolgáltatásra tarthat igényt, vagy - amennyiben az utazásszervező a fenti helyettesítő szolgáltatás nyújtására nem képes vagy az utazó a felkínált helyettesítő szolgáltatást nem fogadja el - az utazásszervező köteles a teljes befizetett díj azonnali visszafizetésére.

Az utazásszervező akkor is felmondhatja – a szolgáltatás megkezdését megelőzően - az utazási csomagra vonatkozó szerződést, amennyiben olyan, a külügyminisztérium honlapján közzétett - elháríthatatlan és rendkívüli körülmények (pl. járványügyi tilalom, határzár stb.) merülnek fel, amelyek a csomag teljesítését vagy az utazók célállomásra szállítását jelentős mértékben befolyásolják, vagy abban az esetben is, ha az adott utazásra jelentkezők száma nem éri el a szerződésben meghatározott minimális csoportlétszámot. Csoportlétszám-hiány esetén az utazásszervező a szerződésben meghatározott határidőn belül, míg vis maior esetén indokolatlan késedelem nélkül köteles értesíteni a fogyasztót. Az utazásszervező haladéktalanul, de legkésőbb az utazási csomag felmondását követő 14 napon belül köteles a befizetett teljes díj visszatérítésére.

Az utazó mint megrendelő – a vállalkozási szerződés általános szabályaiból következően - utasítási joggal rendelkezik. A vállalkozó, mint szakember a „maga ura”, és a tevékenységének feltételeit úgy köteles megszervezni, hogy biztosítsa a tevékenység balesetmentes, szakszerű, gazdaságos és határidőre történő befejezését. A tevékenységét azonban a megrendelő érdekében végzi, annak céljait, elképzeléseit valósítja meg, esetleg valamely feladatának teljesítését segíti elő. Ennek megfelelően a vállalkozót a megrendelő utasításokkal láthatja el, és a vállalkozó köteles ezeket az utasításokat követni. Az utasítási jog azonban nem korlátlan, nem terjedhet ki a munka megszervezésére, általában inkább az eredmény jellemzőire vonatkozik.⁸

Az utazási szerződésben vállalt szolgáltatás teljesítéséért az utazásszervező felel, attól függetlenül, hogy adott szolgáltatáselem, vagy a teljes szolgáltatás teljesítését maga végzi, vagy más szolgáltatóval (pl. külföldi partneriroda) végezteti. Hibás teljesítés esetén köteles az utazásszervező a részvételi díjat arányosan csökkenteni, illetve valamely helyettesíthető részzolgáltatás teljesítésének elmaradása esetén azt más hasonló minőségű részzolgáltatással pótolni. A szerződésszegés esetén követendő eljárást, valamint a kárfelelősség feltételeit – garanciális okokból – részletesen szabályozza az UtR.

Az UtR. továbbá a szerződés kötelező tartalma, valamint a szerződésmódosítás, megszűnés és a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség tekintetében az

utazási szerződésekre vonatkozó általános rendelkezések mellett további speciális szabályozást nyújt az ún. utazási csomagra, valamint az ún. utazási szolgáltatásügyre vonatkozó utazási szerződésekre.⁹

Veszélyek és garanciák az általános szerződési feltételekkel kötött utazási szerződéseken

Az utazási szerződéskötések tömeges jellege a szerződésjog egy modern jelenségét, az ún. blankettaszerződések gyakorlatát is aktiválta e területen. Az utazási vállalkozó által előre, egyoldalúan meghatározott utazási szolgáltatási feltételek a laikus utazó számára nem nyújtanak lehetőséget a szerződési tartalom egyedi igények szerinti kitárgyalására, és gyakran az előre rögzített, olykor bonyolultan megfogalmazott szerződési feltételek kellő értelmezésére sincs ideje és szakértelme. Az utazási szerződések tartalmának általános szerződési feltételekkel történő meghatározása tehát az utazó, mint fogyasztó számára előre nem látható “veszélyeket”, érdeksérelemeket rejthet. A gyengébb pozícióban lévő fél magánjogi jogalkotásban is megnyilvánuló védelme, a fogyasztói érdekek jogi eszközökkel történő támogatása ezért e területen is kiemelten fontos cél, amit a bírói gyakorlat is tükröz.

E magánjogi eszközök egyik csoportja a szerződés egyes tartalmi elemeinek kógens jogi szabályozása, amely a szerződés részévé válik, így az ebbe ütköző feltétel, illetve megállapodás a jogszabályba ütközés okán semmisséget eredményez. (Ilyen kógens tartalmi szabályokat találunk pl. az UtR. fentebb említett rendelkezései között). Az utazó/fogyasztó jogvédelmének másik eszköze ugyanakkor egy jogon túli ('metajurisztikus') normarendszer elvárásait teszi jogivá azzal, hogy a kifejezetten jogszabályi rendelkezésekbe ütköző általános szerződési feltételek mellett a formálisan nem jogsértő, mégis tisztességtelen tartalmat rejtő feltételeket is jogi értékelés tárgyává teszi. A Ptk. 6:103.§ (3) bekezdése a fogyasztóval szemben tisztességtelen tartalommal meghatározott általános szerződési feltételeket ugyanis hasonlóképp semmisnek tekinti. Nem egyszerű azonban “tisztesség/tisztességtelenség” elvont fogalmának a mindennapi jogviták síkjára helyezése, és a konkrét esetekben a vitatott szerződési fordulatok, megfogalmazások tisztességtelen jellegének megítélése.

Az utazási szerződések körében napjaink bírói gyakorlatában folyamatosan kristályosodnak azok a fordulatok, amelyek a fentiek szerint tisztességtelennek minősülnek.

Tipikus példák a következők:

- az álképviselő eljárása esetén az utas felelősségének megállapítása (pl. annak előírása, hogy az iroda nem köteles vizsgálni az utazó képviselőjében eljáró személy képviselői jogosultságát, ugyanakkor az álképviselő eljárásért az utazó felelőssé tétele),
- utazásközvetítő magatartásáért az utazásszervezői felelősség korlátozása, kizárása (pl. az utazásközvetítővel kötött szerződés esetén az általa átvett részvételi díjért az utazásszervezői felelősség kizárása, illetve a szerződés létrejöttének az utazásszervezőhöz befizetett részvételi díj utazásszervezőhöz való beérkezésétől való függővé tétele),
- a vállalkozó kárfelelősségének egyoldalú korlátozása, enyhítése (jellemzően az adott helyzetben általában elvárhatóságra hivatkozással a szerződésszegéssel okozott károkért való – a kódex alapján egyébként objektív alapú - felelősség alóli mentesülés rögzítése),
- az utas „hallgatásának” ráutaló magatartáskénti értelmezése (pl. annak előírása, hogy az utazás feltételeinek vállalkozó általi módosítása esetén – pl. magasabb részvételi díj, a célterületen másik szállodában történő elhelyezés stb. – az utazó 3 napon belüli nyilatkozatának elmaradása a módosításhoz való hozzájárulásnak minősül),
- az utazási szerződésből eredő esetleges jogviták elbírálására a vállalkozó székhelye szerint helyi bíróság, illetve törvényszék kizárólagos illetékességének kikötése¹⁰,
- meghatározott, a felek jogviszonyához járulékosan kapcsolódó szolgáltatások igénybevételének kötelező előírása, illetve az utazó szerződési szabadságának indokolatlan korlátozása (pl. meghatározott, fakultatívnak hirdetett programok kötelező igénybevétele, az utazó által kötendő biztosítások, így tipikusan a betegség-, baleset-, valamint poggyászbiztosítás meghatározott szolgáltatónál meghatározott tartalommal való megkötésének előírása).

Amennyiben az utazó észleli, hogy az utazási vállalkozó által meghatározott általános szerződési feltétel tisztességtelen, azaz – a Ptk. 6:102.§ (1) bekezdés általános fordulata szerint - hivatkozhat annak semmisségére. Ilyen esetben azonban a kikötés érvénytelensége – függetlenül attól, hogy a vállalkozó hány ügyféllel szerződött az adott feltételek mellett – a kötelem relatív szerkezete okán csak az adott utazó által kötött szerződési kikötés érvénytelenségét eredményezi. Az erre jogosult szervek (pl. ügyészség) által kezdeményezett kereset eszközével azonban a tisztességtelen kikötés érvénytelensége mindenkire (azaz a potenciális szerződő felekre is) kiterjedő hatállyal állapítható meg. (Ptk.6:105.§ (1), (2) bek.)

Összegző gondolatok

Új tájakat felfedezve, ismeretlen helyekre utazva az ember élményekkel lesz gazdagabb, ám az élmények nem mindig örömteliek. Egy utazóra számos veszély leselkedhet, amelyek között előkelő helyet követelnek, mégis talán kevésbé ismertek a „jogi veszélyek”. Az utazással kapcsolatos normaanyag mára rendkívül terjedelmes,

többrétegű szabályozást nyújtó, esetenként nehezen értelmezhető szelete jogrendszerünknek, amelyből csupán néhány elemet villantottunk fel.

Az utazási szerződések megkötése, utazásaink szervezése során – sok egyéb mellett - mégis számolnunk kell a jogszabályi keretekkel és feltételekkel is, hogy a kellemes élményeket ne árnyékolják be a kellemetlen jogviták, az utazási jogviszony ne válhasson számunkra „utazási jogi iszonytá”. **PP**

Hivatkozások

¹2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (a továbbiakban: Ptk.)

²472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatásegyüttesre vonatkozó szerződésekről (a továbbiakban: UtR.), a magyar jog továbbá a szervezett utazási formákról szóló 90/314/EGK irányelv rendelkezéseivel is összhangban áll.

³Vö.: Nochta Tibor – Kovács Bálint – Nemessányi Zoltán: Magyar polgári jog – Kötelmi jog, Különös rész, Bp. 2008., 53. old.

⁴Ld. dr. Petrik Ferenc (szerk.): Magyar polgári jog (Kommentár a gyakorlat számára), Bp.2020., IV. Kötet, 646. old. (a fejezet szerzője: dr. Bartal Géza)

⁵Vö.: a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 2.§ 25., 26. pontjában rögzített fogalmak

⁶Vö.: Kertv. 2.§ 37. pontjában rögzített fogalom

⁷BH 1998.278.sz.

⁸Bartal Géza: Vállalkozási szerződés az új Ptk.-ban (GJ, 2014/1., 9-16. o.): <https://ptk2013.hu/szakcikk/bartal-geza-vallalkozasi-szerzodes-az-uj-ptk-ban-gj-20141-9-16-o/2887>

⁹Ld. UtR. III. és IV. fejezetei

¹⁰Az ilyen tartalmú – a gyakorlatban tipikusnak tekinthető - kikötések azért tisztességtelenek, mivel annak terhét hárítják indokolatlanul a fogyasztóra, hogy a lakóhelyéhez képest távolabbi bíróság kizárólagos illetékessége alá vesse magát. Az ezzel járó nehézségek a fogyasztó számára visszatartó hatásúak lehetnek, arra indíthatják, hogy lemondjon a jogvédelemről, vagy a bírósághoz fordulás lehetőségéről.

PÉCSI
Profit

I M P R E S S Z U M

Pécsi Profit 2021/JUL

I. évfolyam 4. szám

Alapítva 2021

Kiadja a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának
Gazdasági és Kereskedelmi Jogi Tudományos Diákköre

Szerkesztette:
Baranyai Marcell

A szerkesztőség címe:
7622 Pécs, 48-as tér 1.
e-mail: pecsi.profit@ajk.pte.hu
honlap: <https://pecsiprofit.wixsite.com/home>

Megjelenik minden hónap első péntekén

Ha érdekelnek a pénzügyek, a tőzsde világa vagy a gazdaság működése és elmélyítenéd tudásod a gazdasági jog, illetve kereskedelmi jog terén, akkor

JELENTKEZZ

tudományos diákkörünkbe!

Új barátokra és szakmai közösségre lelsz, publikálhatsz a Pécsi Profitba, segítünk elindulni az OTDK-n és olyan tudásra tehetsz szert, amelyre csak kevesek.